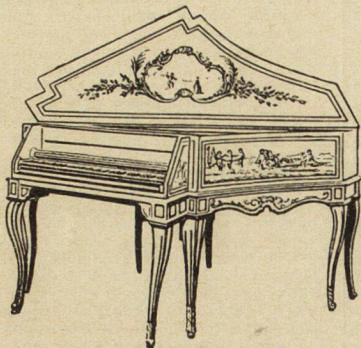

тературата за пиано е писана, чрезъ него и за него, отъ Йоханъ Себастианъ Бахъ — до Филипъ Емануилъ Бахъ и Моцартъ. Особено голѣмо значение е ималъ К-на за музикалната практика въ Франция,

Клавесинъ

дето той е билъ въ употреба, както при изпълнение на концерти — за домашно музициране (камерна музика), а също така и въ театъра и църквата — е билъ неизбежниятъ инструментъ при всички случаи на музициране. До пълнѣтъ разцвѣтъ достига К-на презъ течение на XVIII в., чрезъ изкуството и творбитъ на виртуозитъ — клавесинисти: Кунау, Фробергеръ, Бахъ, Хенделъ, Рамо, Куперенъ, Доменико Скарлати и др.

Клаватура, ит. *tastatura*, фр. *clavier*, нѣм. *Klavatur* — се нарича една редица отъ клавиши, удобна за свирене съ ръце или крака, отъ които, чрезъ една механика, се получаватъ тонове. Инструменти съ К. сж: пианото, органа, челеста, въртящата се лира. К-та за свирене съ ръце при органа се нарича още и мануалъ.

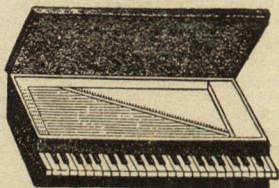
Клавиръ, нѣм. *Klavier* = пиано (в. т.).

Клавишъ, лат. *clavis* — се наричатъ клавишитъ — мѣстата, на които се поставятъ прѣститъ, за превеждане струнитъ на инструментитъ съ клаватура въ движение — и се получи тонъ. Тѣ сж тѣсни, дълги дървени, или отъ слонова костъ направени парчета. За естественитъ тонове (основна гама) тѣ

сж по-дълги и сж бѣли, а за измѣненитъ — дизизирани или бемолирани, сж по къси (наполвина отъ бѣлитъ) и сж черни.

Клавихордъ — *Klavichord* — главниятъ прадѣдъ на пианото — струненъ инструментъ съ клаватура, чието начало се намира въ стария монохордъ (гл. т.). Когато монохорда бива снабденъ съ клаватура, се създава К-а, който отначало е ималъ само нѣколко еднакво дълги струни. Последнитъ сж били опънати напрѣчно презъ съндъка. Тѣй нареченитъ „тангенти“ — пластинки, метални, или месингови, сж служили за мостчета. Прикрепени сж били на заднитъ клавишни краища, и при удряне на клавишитъ едновременно — раздѣлятъ струнитъ, и се получава тонъ. Струнитъ сж били двойни и тройни, като въ последния случай третата е била настроена една октава по-високо. Върху една група отъ струни (хоръ отъ струни) се падали нѣколко клавиша, *resp.* тангенти, и височината на тона

се е определяла или зависѣла отъ мѣстото на удара. Този способъ на свирене се е наричалъ „съ връзки“ и е продължавалъ до XVIII в., когато всѣки клавишъ е ималъ вече отдѣлна своя струна — „свободенъ отъ връзка“ („*Bundfrei*“) „самостоятеленъ“. Въ началото тоновиятъ обемъ се състоялъ отъ 20 тона —

Клавихордъ

F—b¹; Гвидовиятъ К. —G—e², а понататъкъ обикновено C—f². За намаляване силата на тона сж обвивали струнитъ съ платъ, а въ начало това се е постигало, навѣрно, съ лѣвата ржка, като клавесина,